

собственных ресурсов, образование селищной структуры и пейзажа, уровень обитаемой среды. Сельхозпредприятия и национальные комитеты — важнейшие компетентные организации на территории населенного пункта. Не только возможно, но и необходимо согласовывать их интересы, цели и формы достижения целей, способствуя таким образом общему подъему территорий.

территориальные комплексы; сельское хозяйство; социальное планирование; национальные комитеты

TRNKOVÁ, V. (Economic Research Institute for Agriculture and Food, Praha): *The Position of Agriculture in the Complex Planning of the Social Development of Territorial Units*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 19, 1983 (2) : 121-127.

Planning of social development has gradually spread from farms to territories (social development planning for territorial units). The planning of the social development of territorial units is the task of the respective National Committees as local authorities. Within their territory they are to unify social forces, material and capital potentials and to use them for an improvement of the standard of living of the people in the given area. Agricultural production plays an important role in the complex development of the territory; agricultural production has a decisive influence on providing food for the population from local sources, on the formation of the structure of residential areas and open landscape, and on the environment. Farms and national committees are the most important decision-making organizations in the territory of a community. It is not only possible but also necessary to find a harmony between their interests, objectives and ways of achieving the objectives, and to contribute in this way to an over-all development of the territory.

territorial units; agriculture; social planning; National Committees

Adresa autorky:

RNDr. Věra Trnková, Výzkumný ústav ekonomiky zemědělství a výživy, Dlážděná 6, 110 00 Praha 1

RECENZE

ŽENY V SOCIALISTICKOM POĽNOHOSPODÁRSTVE

Ján Bakša: *Uplatnenie žien v socialistickom poľnohospodárstve*. Bratislava, ústredný výbor Slovenského zväzu žien 1982, 59 strán.

V centre pozornosti KSČ, štátnych, spoločenských, hospodárskych orgánov a organizácií celej našej spoločnosti je zápas o vysokú kvalitu a efektívnosť všetkej práce a prechod na výrazne intenzívnejší rozvoj nášho poľnohospodárstva. Dynamiku rozvoja socialistického poľnohospodárstva významne ovplyvňuje subjektívny činiteľ — ženy.

Víťazstvo pracujúcich vo februári 1948, na ktorom malo roľníctvo Slovenska nemalú zásluhu, a dokončená pozemková reforma vytvorili kvalitatívne novú situáciu. Nastúpila cesta združstevňovania roľníckej malovýroby. Na tomto vskutku revolučnom procese sa vedľa mužov zúčastňuje aj roľnícka žena.

Monografická práca sleduje vplyv socialistických premien v poľnohospodárstve SSR na život ženy a jej uplatnenie vo všetkých oblastiach dedinskej komunity. Podáva plastický obraz formovania a realizácie roľníckej politiky strany. Autorovi sa podarilo poukázať na prácu ženy, na jej voľný čas, socialistickú iniciatívu a pracovnú aktivitu. Poukazuje na biologický faktor poľnohospodárskej veľkovýroby, prírodné podmienky a vzťahy, ktoré vznikajú s vysokým stupňom koncentrácie, špecializácie a kooperácie poľnohospodárskej výroby, ako na sociálno-profesijné pozície žien v pracovných kolektívoch. Autor rozdelil monografiu mimo úvodu a záveru do štyroch kapitol. Toto členenie práce zodpovedá procesu periodizácie socialistickej prestavby dediny na Slovensku.

Prvá kapitola sa zaoberá *vývojom poľnohospodárstva a úlohou žien pri jeho socialistických premenách*. Poukazuje na postavenie roľníka pred druhovou svetovou vojnou, po vojne a pri realizácii Košického vládneho programu. Značnú časť venuje realizácii uznesenia IX. zjazdu KSČ, t. j. prvej etape socializácie slovenskej dediny. S procesom industrializácie socialistického poľnohospodárstva poukazuje na rozvoj poľnohospodárskeho školstva a na dotovanie poľnohospodárskych podnikov kvalifikovanými kádrami.

V druhej kapitole sa autor venuje *vplyvu technického pokroku na spôsob života súčasnej dediny, na premenu poľnohospodárskej práce na priemyselnú*. Z marxistických pozícií rozoberá úlohu a funkciu rodiny a jej premeny procesom industrializácie. Autor poukazuje na úlohu ženy v rámci rodinného života, spoločenského a kultúrneho vyžitia a jej angažovanosti v rámci družstva a komunity.

Tretia kapitola sa zaoberá *ekologickou aktivitou žien, ich účasťou na riadení*, podielom žien vo vedúcich hospodárskych funkciách, účasťou v socialistickej súťaži BSP a KRB. Stojí za povšimnutie, ako sa uplatňujú ženy s vysokoškolským vzdelaním v poľnohospodárstve a aké v tejto súvislosti vznikajú problémy. Tieto otázky dokumentuje sociologickým výskumom VŠP v Nitre.

Štvrtá kapitola celú monografiu završuje. Zaoberá sa *sociologickými hľadiskami práce a voľným časom žien žijúcich na vidieku a pracujúcich v poľnohospodárstve*. Autor poukazuje na to, že v podmienkach poľnohospodárskej výroby ide o vzťahy k pracovným prostriedkom a k pracovným predmetom a tie sa v čase VTR rozširujú na vzťahy k pracovným kolektívom a vzťahy človek — živý organizmus. Pracovná realita sa odráža v sociálnej klíme podniku, priamo v pracovných skupinách, kde sa realizuje vzťah človek — človek. Na faktoch z výskumov autor dokumentuje využívanie voľného času družstevných roľníkov. Monografiu uzatvára sociálno-kultúrno-spoločenským rozvojom pracovníkov poľnohospodárstva.

Autor popisuje a hodnotí vývoj socializácie a zvlášť podiel žien na tomto procese. Popri zakladaní JRD, ekonomickom upevňovaní a prechode na intenzifikáciu poľnohospodárskej veľkovýroby je úloha žien nezastupiteľná. Ďalej postihuje v celej mnohotvárnosti sociálne, politické a kultúrne aspekty práce a života žien na vidieku. Industrializácia zmenila celkový charakter slovenskej dediny, vytvorila sa nová socialistická trieda družstevného roľníctva, dosiahlo sa podstatné zvýšenie poľnohospodárskej výroby, zvýšila sa hmotná a kultúrna úroveň všetkých pracujúcich v poľnohospodárstve, na čom má nemalú zásluhu žena — poľnohospodárka.

Aj keď nemožno nevidieť niektoré slabiny tejto práce (ktorých si je autor vedomý, ako naznačuje v úvode), vzniklo dielo zodpovedajúce dnešnému stupňu skúmania tejto problematiky. Autor vychádzal z teórie marxistickej sociológie a z dostupných materiálov.

Čitateľ dostáva do rúk prácu, ktorá poskytuje prehľad problémov o účasti žien na práci a živote v poľnohospodárstve. Práca poslúži aj pri výchove mladej generácie poľnohospodárov.

Ing. Fabián Majerčák, Vysoká škola poľnohospodárska, 949 67 Nitra